Vasárnap. 101. Szám. December 19-kén 1858.

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetnetni minden cs. k. postahivatalnál, e lapok kiadó hivatalához czimzendő levelekben. Ára évnegyedre 3 ft 15 kr, félévre 6 ft 30 kr, évre 12 ft 60 kr uj pénzben.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasitandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS: A Szentegyházutczában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábos egy sor után 7 ujkrért közzététetnek; folytonos hirdetésektől illő pct elengedtetik. Mindenik hirdetésre 30 ujkr bélyegdij előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiok sat. a kiadó-hivatalhoz utasitandók.

KIADÓ-HIVATAL: A Középutczában, STEIN könyvkereskedésében.

Előfizetési felhivás

A „K. Közlöny“ 1859. évi folyamára.

Azon meggyőződésből, hogy a „K. Közlöny“ mint hazánk szellemi s anyagi fejlődésének organja, mint a hazánkban felmerült eszmék közvetitője, létezésével a nemzeti érdekek javára hat, tisztelettel kérjük fel a hazai értelmes közönséget további részvétével is járulni annak fenntartásához.

Előfizetési ára a „K. Közlöny“-nek évnegyedenkint három ezüst rfrint (3 ft 15 kr ujp.)

Előfizethetni a lap kiadóhivatalához Stein János középutczai könyvkereskedésébe czimzendő levelekben, minden cs. kir. postahivatalnál.

URBÉRI KÁRPÓTLÁSUNK EREDMÉNYE.

Tunc etiam vatis aperit Cassandra futuris,
Ora, Dei jussu, non unquam credita Teucris.
Virgilius.

Az erdélyi kárpótlási alap-pénztárnál 1858-dik évi october utolsó napjáig kiadatott a jogositott földesuraknak

köte ezvényekben készpénzben.

a) urbéri előleg 4,573,969 ft.
b) kamat hátralék 5441,520 ft 60566 ft.
c) végleges kárpótlás 4,651,340 ft 20,000

összeg: 10,093,260 ft 4,654,535 ft.

a kiadott végleges kárpótlásból, vagyis 4,651,340 ft urbéri papirból és 20,000 ft készpénzből kaptak a hitelezők (a mennyiben t. i. a hitelezői minőség tudva van 1,193,230 ft és 3500 ft

Tehát kamathátralék s urbéri tőkékben 8,900,030 frt urbéri papir, és 77,066 frt készpénz ment az előlegeken kivül kezeikbe földesurainknak.

Vessünk számot magunkkal, tekintsük az eredményt, melyet ezen összeg földesuraink jóllétére hozott. A tárgy fontos; mintegy negyede van ezen tőkékben s kamathátralékokban kiadva azon pénzerőnek, melynek alapján oly sokat szenvedett földesuraink e haza nagyságának ismét mentő oszlopaivá emelkedhetnének, és ha e negyed oly számitással kezeltetett általok, minőt az aristocratia fontos állása méltán igényelt: ám akkor adjuk át magunkat az édes reménynek, hogy hazánk magyar nemzetiségének magva meg fog mentetni.

Nem volt idő, nem rendszer soha, mely az aristocratia minden egyes tagjainak bukását teljesen megóvta volna. Azon megszoritásokat, melyeket az ősvagyon elpazarlása ellen régibb törvényeink emeltek volt, a gyakorlati élet elmés fogásai, melyekkel az egyének könynyelmüsége oly karöltve fogott kezet, ki tudták játszodni, és ha az 1848 előtti időket tekintjük, voltak akkor is földbirtokosaink közül, kik magukat és utódaikat tönkre tették. De erős volt akkor a nemzeti elem; a vagyon, mely egy könynyelmü gazdag kezei közül szétporlott, a nemzet más tagjainak jutott birtokába; az egyén elbukott, de mások, hasonló tényezői a nemzetiség lánczolatának, váltották fel őt, és a magyar nemzetiség egészén csorba nem üttetett.

Megváltoztak az idők; — az 1848-ki catastropha, mely oly fennhangon riadott az egyén jogai mellett, mindenre inkább volt méltánylattal, mint annak megovására, kinek igaza volt 1848 előtt is, és mindig, mert historiai jogokon alapult igaza; mert azzal született, azt vette a teremtőtől. — Azon institutiok, melyek a magyar nemzetiségnek évezredes fennállását továbbra is biztositották, melyek e hazát a nemzetiség fennállásának fogalmával ugyanazzá tették, nem arra fejlődtek ki, hogy e historiai alap más nemzetiségeknek hasonló örök igazán ne zsarnokoskodhassék, sőt mindenik testvérileg egymás mellett virágozzék; hanem a szerencsétlen catastropha, minden ily biztositékot szétrombolt, és most bármelyik nemzetiséget csakis az azt alkotó egyének szellemi és vagyoni erejök, s ennek tovább fejlesztése tatrják fenn. A családi erkölcsi erő az, mely egyedüli biztositékunk.

Sokszor felszólaltunk e hirlap hasábjain aristokrátiánk érdekében, s igy hibái ellen is; tettük ezt azért, mert kipótolhatatlanul fontos elem ez nemzetiségünkre nézve; ám mutasson valaki más tényezőt, melynek alapján Erdélynek földén — a kis székelységet kivéve — a magyar nemzetiség még tovább is rendületlenül fennmaradhasson; fájni fog keblünk akkor is önokozta bukásán ugy, mint mikor egy historiai szent épitmény összszezúzatik; azonban még se leszünk oly keserük szavainkban. De e földön Istentől adott joga van a magyar nemzetiségnek fennállani, melyen őtet a Gondviselés oly sok vihar és rombolás között századokon keresztül Europa civilisatiojának a keleti bárbár árroham ellen védgátjául tartotta fenn; neki nem szabad megsemmisülni, hanem a jelenkor igényei szerinti elhivatásához képest fejlődni; és ez csak aristokrátiánk fennmaradásával történhetik. Nincs elem, mely akár a stabilitás, akár a nemzetiség tekintetében őt kipótolhatná; s ezen meggyőződésünkből keblünk szentélye kényszerit szigorunak is lenni irányában mindazon hibáiért, melyekkel önmagát gyilkolja le.

Ha széttekintünk hazánk szinvonalán, örömmel látjuk a jobbrangu nemesség egy részét urbéri kárpótlásával helyesen működni. Voltak bukások az értelmesb és vagyonosbbak sorai közt is, mi fájlaltuk a szép multtal, polgári erényekkel diszes ősök ivadékait, kiket könnyelmüség vagy a nélkülözésekben elegendő ki nem tartásuk, vagy mások ármánya, az uzsorák, a vechsli fogások: az arany és ezüst ezen ököljoga, addigi állásukból alábuktattak. Bármely egyén, legyen bár a legkisebb, honfi vesztés most, midőn a magán teren nemzetiségünk mindenik tagjára annyira szükség van, hogy az fenálhasson. — De ha bukott egy-kéttő — mi hajdon is megtörtént — résen állottak éppen ezen osztály más tagjai vagyonukkal, miket e nehéz tiz év alatt összezsugorgattak és résen állottak urbéri kárpótlásukkal; és minden élvezetet, mit feláldoztak, megjutalmazott azon öntudat, hogy midőn egy szép vagyon az elkobzás utján nemzetiségünk tagjainak kezéből majdnem kisikamlott, megmentették azt ismét a nemzetiség számára, kik e felett idővel házasság s más utakon még az elbukottakat se fogják a nemzetiség szinvonaláról letünni engedni. Ezen diszes és eszélyes osztály többségének kezei közt nem porlik el az úrbéri kárpótlás, hanem uj meg uj fekvő birtokok szereztetnek általa, jószágok instruáltatnak, a tagositások költségei viseltetnek, a föld mindinkább jövedelmezővé tétetik, és nincs hazafi vállalat, melyre százakat s ezereket ne áldoznának urbéri papirosaikból, minek közelebbről is a Gazdasági-egyesületre tett ajánlatokban oly szép példáit láttuk.

Ezen osztály gazdag, erős, erkölcsileg szintugy mint anyagilag, de számban kevés; ez meg nem fogja csak magára menteni nemzetiségünket. De menjünk tovább a szinvonalon, tekintsünk a középbirtoku nemességre, mely a legfőbb birtokosokkal osztozott ekkorig a jogban és miveltségben, és a mely hazánknak oly sok tudományos és erélyes hazafit adott; és itt el kell szomorodnunk a pazarláson, mely az urbéri kárpótlással véghezvitetik. Távol vagyunk mi attól, hogy ennek hibáit csak is a jelen kornak tulajdonitsuk. Erdélyben a magas aristocratia és közép nemesség közt soha nem volt azon áthághatlan közfal, mely néhol másutt e két osztályt jellemzi; institutióink a hajdankorban a törvényhozó test választáson kivüli tagjaiul regulisták neve alatt nem csupán a magas aristocratia tagjait, hanem azokat is tették a közép birtoku nemességből, kik az erre megkivántató kellékekkel birtak; fidei commissumaink a szó szorosabb értelmében nem voltak, hanem a fiu örökösödés szintugy lehetett sajátja egyik mint a másik osztálynak. Ezen polgári institutióknak társadalmi eredménye el nem maradhatott. A nagyobb czimmel birók nem viselték magókat oly elzárkozottan a többi nemesektől mint másutt, s ennek tagjai, ha miveltség, erkölcs és vagyoni állás méltóvá tették reá, az előbbinek társaságából ki nem voltak zárva. De éppen ezen körülmény a nemesek középosztályában egy vágyat ébresztett fel, csekélyebb vagyon mellett mindig majmolni a föranguakat, és szégyennek tartani, ha a tehetetlenség hozzájok fel nem vergődhetni, kitünik öltönyben, lakban, háztartásban s egyéb ily az erkölcsi sulyra oly kevés nehézséggel biró semmiségekben, de a melyeknek hatása a magán életben ki nem maradhatott. Régen éppen ezen vágy a nemességnél számos jó és takarékos gazdát fejtett ki, mi néhol sok időre megalapitotta egész családok jövendőjét.

De másképen van ennek erdménye a jelen korban. Az urbéri felszabadulással a közép nemesség vesztett legtöbbet, mert az erdélyi gazdaság ereje a szerencsétlen forradalom előtt az urbéri napszámokban állott, és részint gazdai számitás, részint azon fattyu csillám, minél több dolgozó jobbágyokkal dicsekedhetni, tette azt, hogy a k. nemesség oly sok urbérest alkotott magának, kiosztván ősi allodiumainak egy részét is számokra. A nagy catastropha ezeket tőle elseperte, és se a főrangu aristokratiánál, se a szegényebb nemességnél aránylag annyit nem csökkent a jövedelem, mint a nemesség közép osztályánál.

A szerencsétlen forradalom után elején egyetlen jó erkölcsi hatás volt tapasztalható: nem szégyelni a szegénységet, és azzal kitartás és nélkülözések közt megküzdeni. — Azonban amint mulni kezdettek a rombolások emlékei, aként oszlott ezen resignatio; — a vágy a gazdagabbakkal vetélkedni a kiadásokban, ismét feltámadott; mi többé nem számitottunk, nem nélkülöztünk, mert mit se tanultunk mit se felejtettünk a forradalom alatt, és sürgettük a kárpótlás kiadását.

Végre ez is megjött. Szavunkat emeltük, igyekezzék aristokratiánk mindenek előtt adósságaitól menekedni. Sönként vagy kényszeritve a magokat bejelentő hitelezők által, azon egy millió s majd kétszáz ezer pengő forint adosságok fizetésére ment kárpótlási tőkénkből. De voltak szerencsétlen számitók is, kik adosságaikat allodiumaikon hagyták, s a kárpótlási összegeket elköltötték. Azonban a nemesség egy nagy többsége mintha ezen tőkéket valami ingyen pénznek nézte volna, pazérlani kezdette azt, czifra öltönyök, diszes háztartás, butorok, lovak, kocsik, a divatnak több csábfényei vásároltattak össze az olcsón elveszteg etett urbéri papirokkal; mely külsőségekkel ha az, kinek tizenöt husz ezer pengő forint jövedelme van, ékiti magát s övéit, nem hibázik, mert bőven kitelik tőle; de a melyekre két három ezer pengő forint jövedelme a közép birtoku nemeseknek oly csekély, hogy bármi megerőltetés mellett is kirí, hogy csak áldozatok árán telt ki. És ekkor hozzá nyúltunk urbéri kárpótlásunkhoz, vesztegettük el papirainkat, néha a reményt hozzájok, potom áron az első pénztőzsérnek, ki érte valamit adott. Mi meg nem fontoltuk, hogy minden ily papir fekvő birtokunknak egy részét képviseli; és a mit eldődeink századok alatt szereztek össze s tartottak meg, a melylyel mint családatyáknak ismét fekvő birtokot lett volna csupán jogunk szerezni és instruálni, s jövedelmezővé tenni; a melylyel, most nélkülözve, talán egy rövid évtized alatt gyermekeinknek virágzóbb állapotot biztosithattunk volna: oda dobtuk rongyokért és a torok méregfalatjaiért, hogy időnként a szemét-dombon hirdessék a vaserényü atyáktól elkorcsult ivadéknak pazarlásait.

Kérdjük meg a divatkelmékkel kereskedőket: tavaly se buzánk, se törökbuzánk, se borunk nem vala, s mégis mindenik legalább negyven percenttel árult többet, mint azelőtt. Erre ment az urbéri kárpótlás.

Megszállotta talán nemzetünket az öngyilkosság pusztitó daemona? A nemesség elhivatása volna, szilárd elszánással fentartani magát nemzetiségünknek és nevelni gyermekeiben ivadékot, hogy karöltve a főbbrangu aristokratiával, ennek mind a tekintélyes számmal, mind miveltséggel, mind vagyonnal nemzetiségünk fentartása végett erős gyámola legyen, hogy igy a magyar elem nem mint néhány sziget a más elemü tenger közepette, hanem hazánk szinvonalán örök időkre általánosan szétterjedve s virágozva fenmaradhasson.

De ha azon úton haladunk tovább is, a melyen megkezdettük, vége ezen elhivatás teljesedhetésének. Ohajtanók, ne legyen igazunk; lelkünk mélyéből örvendenénk, másképen legyen a valóság, mint szemeink előtt rémlik; kivánjuk, minél többen czáfoljanak meg tetteikkel. De nemzetiségünk iránt forrón érző keblünk ösztönöz hangoztatni, hogy ha tovább is igy megy: „ötven esztendő mulva nincs Erdélyben a most még oly jelentékeny közép-nemesség, lesz néhány gazdag aristokrata, és lesz egy általánosan szegény köznép!“ Δ

Jelentés, a Gazdasági-egylet borászati bizottmányának szilágyi körutjáról okt. 18—30-án.

II.

Drág és környéke.

Körútunk programmja szerint okt. 18-dikát Drágban töltöttük. Ki ne ismerné a Kolozsvár-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tól Drágba s onnan a Szilágyba vezető út kellemetlenségeit? hol a kényelmes szekeren való utazás csaknem oly fárasztó, mintha gyalog mennénk?

Gróf Haller sz.-mihályi tagositott birtokának az országút vonalában eső táblái, a lecsapolás által sártól s viztől kiszáritott rétek, s a táblákat befoglaló sánczok tetején az eleven sövénynek készülő vadfák viruló zöldje — kellemesen zavarnak ki egykedvüségünkből.

A ki a habok hátáról biztos révbe kötött ki, nem érzi jobban magát mint mi éreztük, mire a meredek hegyek közé rejtözött Drágba, báró Wesselényi Ferencz barátságos udvarába értünk. Kevés idő elég volt, hogy a vendégszerető nemes család körében felejtve legyenek útunk fáradalmai.

A Felek és Meszes közt fekvő földterület a honi borvidékek vonalain egészen kivül esik. Meglehet azonban, hogy ha a nemesitési s fajmegválasztási kisérletekkel tisztában leszünk, akad a sokféléből nehány válfaj, mely itt-ott kedvező expeditio mellett megfizeti magát.

Drágban a nemes báró virágzó mezőgazdasága, s a báróné kitünő gonddal vezetett haszonkertészete a szőlő s borászati szenvedélynek gazdag kárpótlást nyujtanak.

A báró családjának örökölt lovagias szenvedélyével üzi a lótenyésztést. Ménesének törskönyve egy mellék füzetét képezi a zsibói anyakönyvnek. Lovai egy családot képeznek ama híres ivadékkal, mely a birodalom határai közt s azokon kivül csaknem egy század óta fenntartotta, s fenntartja ma is az erdélyi ló hirét s jó nevét. A nemes báró tiszta vérü ménesét még e felett koronkint Angolhonból nagy költséggel hozatott mének által nemesiti.

Juhászatának létszáma nem vetekedik ugyan más nagyobb juhászatokkal, de juhai jóságának mérfokát eléggé tanusitja az aránylag nyert gyapju mennyisége, a mely mázsánként 125—130 frttal fizettetik.

Bizonyosan nem tölünk tanulják meg hazánk értelmesebb juhászai, de ha csak egy volna is a ki nem tudná, elmondjuk a mit az első évben járó bárányok nyiréséről, a t. báró urtól mint probatumot hallottunk. Sok gazda jóltartott bárányainak bundáját, mihelyt annyira meggyapjasodott, le szokta nyiratni, mi kivált nagy juhászatnál évenkint szép pénzt hajt be. De rendesen kétszeresen elvesztették a harmiczadon a mit a vámon nyertek. Mert a megmeztelenitett jószágnál nagy halandóság szokott beállani. Mióta a kárán okult gazda nem fosztja meg az idei bárányt gyapjától, hanem annak melege és biztositó takarója alatt engedi fejlődni nevekedni, a halandóság 40—50 száztóliról 4—5-re szállott, tehát a moralis állás lett helyreállitva.

A ns báró a yorkshirei angol sertésfajnak, mely különösen hizékonysága, szaporasága által tünik ki, meghonositása s elterjesztése által valódi szolgálatot tőn a hazai közönségnek. A nemes báró első hozta be ezen fajt hazánkba, követték többen, több eredeti tenyész példányok behozatalával, ma már alig van egy vidéke hazánknak, hol ezen faj telivér és keresztezett példányai el nem szaporodtak volna. Vajjon csak házi, vagy egyszersmind nyájbani tenyésztésre is alkalmas volna-e ez a faj? mert e kérdés előnyösségének életfeltételeit foglalja. Báró Wesselényinél Drágban, s gróf Bethlen Sándornál mindkét úton tenyésztésre képessége a posteriori el van döntve. Másoknak még kétlyeik vannak. Ohajtandó volna a kérdésnek minél előbbi teljes megoldása. Házi tenyésztésrei előnyössége áll meg? ez is haszon. Vagy nyájbani tenyésztésre való képessége is megállittatik? ez kétszeres haszon lenne.

A báró meződazdasági szorgalmának terjedelmét gazdag kirakatu csürös kertjében volt alkalmunk szemlélni. E takarmány és szalmás gabona mennyiség, melyhez hasonlót ma már keveset látunk a nagy birtokosoknál is — eszünkbe juttatja a régi jó napokat, mikor a birtokos csürkertje s magtárai biztositó intézetei voltak a földnépének a bekövetkező csapások s szük idők ellenében. Mivé lenne most a köznép, ha a második decennium megrenditő napjai ujból elékerülnének. Itt láttuk éppen munkában a Szijjféle cséplőgépet a gépészet első korából, két ló erőre. A lovak által forgatott száraz malomforma szerkezettel biró kerék egy kemény vasrúd segélyével mozgatja a cséplő mechanismust, mely a szemet hibanélkül veti ki, s a szalmát se nagyon rongálja meg. A gépnek nézetünk szerint két hibája van: 1) rendkivüli terjedelme s nagysága miatt az épületet, mely alatt dolgozik, folytonosan rázkódtatja, mi az épületnek ártalmas; 2) a két szerkezetet egybekötő vasrúdnak igenis szabad játéka lévén, a miatt gyakran kerül a gép igazitás alá, s fennakad a munka. Nézetünk szerint, ha a fókerék ahoz alkalmazott üregbe földalá tétetnék, s a vezető vasrúd tengelyen forogna, mindkét bajon segitve lenne.

A fogalmak tisztulásának örvendetes jelensége gyanánt tünik fel a köznépnek a vasekék czélszerübb volta felöli meggyőződése; örömmel hallottuk, miképp a béres készebb lelopni a padlásról a vasekét, mintsem faekével dolgozzék.

Az ismeretes szénaforgató-gép, mely magára 60 embert pótol naponkint, s a szénaszáradást csaknem félannyi idő alatt eszközli, itt is derekason megfelelt feladatának, s czélszerüsége elismertetett.

A kertészet a ház kedves foglalkozásai közé tartozik, s nagy gonddal, sokszerüséggel üzetik. A gyümölcs-nemesités évenkint nagyobb tért foglal el, melynek azonban az idei mostoha időjárás miatt terméseit nem izlelhettük. De láttuk a czukorrépáknak, turnipoknak számos nemeit, az angol takarmány-muroknak, a fehér és vörös altringhamnak telemes sulyu példányait, óriás czellert, s a jeles kertészetnek sok egyéb termékeit nagy változatosságban, s nagy tökélyre emelve. A kertészet vezetése az egyesülettől diplomával megajándékozott H. Mátyás értelmes mükertészre van bizva, kinek mindezekben meg van a maga érdeme.

Egy kedvesen leélt nap után a t. báró s István fia társaságában folytattuk útunkat Zilah felé. (Folytatjuk.)

Hivatalos jelentés az erd. Gazd. egylet f. hó 15-kén tartott választmányi üléséről: *) A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesitése után a kezelő titkár tanár Nagy Ferencz ur felolvasta terjedelmes és kimeritő jelentését a borászati bizottmánynak idei körutjáról a Szilágyságban. Ezután következő uj tagok jelentkeztek: Macskási Péter, Koródi Sámuel és b. Radák Ádám urak, mindegyik száz pfrtnyi alapitványnyal; azonkivül az utóbbi nyári közgyülésből kibocsátott gyüjtő iveken, a gyülésen helybé aláirt 9700 pfton kivül, az egyleti alaptőke gyarapitására még aláirtak; ifj. Tauffer Ferencz ur ivén: Gáll János kolozsvári kereskedő 100 pftot, Ákoncz János kolozsv. keresk. 100 pftot; M. Gyárfás Domokos ur ivén: id. gr. Bethlen László 400 pftot, id. Macskási Lajos 50 pftot, b. Gaméra Gusztáv 100 pftot, gr. Haller József 200 pftot, b. Henter József 100 pftot és gr. Haller Ferencz 200 pftot; gr. Kálnoki Dénes ivén: b. Apor Geyza 100 pftot, Kilyéni Székely Károly 100 pftot, Daniel Imre 100 pftot, Simén György 50 pftot, Földvári Zsuzsánna 100 pftot, Béldi Albert 100 pftot, Bartha Lajos 100 pftot, Bartha Sándor 109 pftot, Jordátyi Zakariás 100 pftot, Székely Gergely 100 pftot, id. Zathureczky István 40 pftoj, Zeethal Ferencz 40 pftot, Kozma Gábor 100 pftot, Daczó Ferencz 100 pftot, gr. Haller György 100 pftot és ifj. gr. Bethlen László 100 pftot; b. Bornemisza János ivén: nmlgu gr. Bánffi Miklós 500 pftot, b. Bornemisza Albert 100 pftot, Kun Kocsárd 100 pftot, Lendvay Rudolf 100 pftot, gr. Mikes Károly 100 pftot, Macskási Ferencz 100 pftot, b. Bálintitt József 100 pftot, báró Bornemisza Sándor 100 pftot és ifj. b. Huszár Károly 200 pftot; gr. Kornis Ferencz ivén: gr. Bethlen Mihály 500 pftot, összesen 5081 pfrt, a melyet hozzáadván az előbbeni 9700 fthoz, összesen jött bé eddig 14,780 pft. A választmány örömteli hálával fogadván e nagylelkü hazafiui adakozást, felkéri a t. cz. ivtartó urakat, sziveskedjenek iveiket legkésőbben jövő év február 15-kéig a nmlgu ngyleti elnök urhoz beküldeni, hogy a márczius elején tartandó közgyülés eleibe az egyleti vagyon kimeritő tudósitását lehessen terjeszteni. Ezután a pénztárnok jelenti, hogy Szemerjai Imre ur, Imre nap előestéjén nála egybegyült vendégei közt ez estély emlékére 25 pftot gyüjtvén, ez összeget a pénztárba be is küldte. A választmany az adományt köszönettel fogadja és a titkárnak meghagyja, hogy a választmány köszönetét külön levélben is fejezze ki. A tárgyalás alá vett tárgyak közt kiemelendők mint közérdekűek: a m. kormány leirata, a melyben kérdést tesz, mi módon lehetne az ártalmas hernyókkal elő madarak pusztitásának elejét venni, a melyre a választmány azt határozza válaszolni, hogy noha nálunk e madarak pusztitása ellen semmi panasz se merült fel- söt tán azoknak igenis bőviben vagyunk, mégis jó lesz az iskolatanitók által erkölssi úton az ily madarak pusztitásával leginkább mulató ifjuságra hatni, megmagyarázván egyfelől ez állatok hasznos voltát, másfelől figyelmeztetve, mily emberteleneség és kegyetlenség csupa mulatságból állatokat pusztitani. Továbbá a Szászváros alakulóban lévő vidéki gazdasági egylet átirata, a melyre a választmány, miután amaz egylet a csatlakozásról nem emlit semmit, hanem ugylátszik önálló akar lenni, a tudósitást egyszerüen tudásra veszi, elhatározván, hogy a barátságos közlekedést e rokon irányu testülettel, a közhaza javára fenn fogja tartani, de egyuttal sürgetni fogja a m. kormánynál a megerősités végett felterjesztett fiókegyleti szabályterv megerősitését. Ezek után még nehány pénzügyi dolgot igazitván, a gyülés eloszlott.

*) Elnökölt gr. Mikó Imre ő nmlga; jelen voltak: gr. Bethlen János, Takács János, Makoldi Sámuel, Dózsa Dániel, Kulisseky János, Tauffer Ferencz, Ocsvay Ferencz, Jakab Elek, Pál Sándor, választm. tagok. Naláczy Farkas, pénztárnok: Nagy Ferencz. Finály Henrik titkárok.

A magyar tudományos Akademia alapszabályai.

(Folytatás és vége.)

V.

Ülések.

42. §. Az akademia székhelye Pest városa.

43. §. Az igazgató-tanács, valahányszor szükséges, az elnök meghivására összegyül, ki annak napját és óráját is meghatározza.

Arra, hogy az igazgató-tanács végzéseinek érvényök legyen, legalább kilencz tag jelenléte kivántatik.

44. §. Ezen gyülés, minden harmadik évben, vagy valamelyik elnöki hely megürülésével, tagjai közől hármat hoz javaslatba az elnöki, és hármat az al-elnöki helyre; kebelében támadt üresség esetében kiegészíti magát (25 §.); az akademia által javaslatba hozott költségek iránt végez, s az összes gazdasági ügyet intézi.

Az igazgató-tanács tisztéhez tartozik a pénztári számadásnak utasitásilag végzett könyvvivői és bizottmányi megvizsgálása, s a vizsgálatban netán folmerülő észrevételeknek a számadó pénztár-tisztek általi felvilágosittatása után annak végleges jóváhagyása, s a szokott fölmentölevél kiadása.

45. §. Az osztályok egyenkint vagy czélszerüen egyesülve havonkint egy-egy, vagy a tárgyak ugy kivánván, több, az elnök által bizonyos napra kirendelt ülést tartanak.

Ezen osztályülésekre az illető tiszteleti és levelező tagok hivatalosak, a Buda-Pesten lakó rendes tagok ellenben megjelenni szorosan kötelezetnek; gátaltatásuk esetében az utóbbiak az elnöktől fölmentést kérvén.

46. §. Az osztályülések tárgyai: mindennemü tudományos előadás és értekezödés, a tagok vagy nemtagoknak is az akademia elébe terjesztett dolgozásai és egyéb közlemények olvasása, tudományos inditványok s vállalatok tárgyalása, ugy a jutalomügyi s választási előkészületek.

47. §. Hogy valamely osztályülés végzéseinek érvényök legyen, legalább öt szavazható tag jelenléte (15, 16. §.) kivántatik.

48. §. Oly ügyek, melyek bővebb átvizsgálást kivánnak, előleges tárgyalás végett bizottmányokhoz utasittatnak. Ilyek vagy

a) állandók, melyekre bizonyos folyó munkák, vagy kiadások bizattak, s melyek az illető osztály által elégséges számu rendes és ha szükséges, levelező, söt tiszteleti tagokból is állittatnak össze s egészittetnek ki; vagy

b) ideiglenesek, melyek bizonyos munkák, pályairatok, fontos inditványok stb. megvizsgálásával, minden külön alkalommal külön bizattnak meg, az illető tárgy kivánalmai szerint több vagy kevesebb, azon vagy más osztályi tagokból állittatnak össze. Teendőik elvégzésével megbizásuk megszünik.

Ily bizottmányi ülésekben tiszteleti, s ha olyan bele nevezve nincsen, a legidősb rendes tag elnökül.

49. §. Az összes akademia havonként az elnök által elöre kirendelt napon legalább egy összes ülést tart, melyben a tiszteleti és rendes tagok döntő, a levelező tagok értesitő szavazattal vesznek részt.

Tárgyak: az ülési jegyzőkönyvek olvasása, gyász- és emlékbeszédek tartása elhunyt tagok felett, az összes akadémiát illető inditványok, ugy az osztálygyülések által ajánlott vállalatok, jutalmazások, s minden, az igazgatóság intézkedését kivánó dolgok tárgyalása.

50. §. Hogy az összes ülések végzéseinek érvényök legyen, legalább kilencz szavazatos tag jelenléte kivántatik.

51. §. Az akademia minden évben rendesen egy nagy gyülést tart az elnök vagy al-elnök személyes vezetése alatt, melyhen a Buda-Pesten kivül lakó rendes tagok is megjelenni tartoznak, de fontos okokból az elnök által a megjelenéstől fölmentethetnek.

Ezen gyülés, melyben minden rendes és tiszteleti tag szavazattal bir, uj tagokat hoz javaslatba kinevezés végett, s választ azon helyekre, melyek megerősités alá terjesztendők; az osztályok által jutalomra ajánlott munkák és megfejtett pályakérdéseknek a jutalmat odaitéli, s az osztályok ajánlására uj jutalomtárgyakat állapit meg.

52. §. Az akademia minden évben nagy gyülés után egy ünnepélyes közülést tart, melybe az igazgató-tanács s az akademia tiszteleti, rendes és levelező tagjai hivatalosak.

Ezen ülésben a titoknok évi jelentése az akademia munkásságáról olvastatik, emlékbeszédek tartatnak elhunyt tagok felett, tudományos és költői müvek adatnak elő, kiosztatnak a jutalmak, az uj jutalom-feladások s az uj kinevezések és választások kihirdettetnek, emezek, a mennyiben a generál-kormányzó megerősitésétől függvén, ez bekövetkezett.

53. §. Minden, a mi az elsorolt különféle ülések és gyülésekben tárgyaltatik és végeztetik, a jegyzőkönyvekbe pontosan és teljesen fölveendő.

Minden ülési jegyzőkönyvek különbség nélkül, minden ülés vagy gyülés megtartása után nyolcz nap alatt a cs. kir. generál-kormányzósághoz felküldendők tudomás és megvizsgálás végett.

54. §. Az akademiának évenkint két havi szünidő engedtetik.

VI.

Pénztár.

55. §. A pénztárróli intézkedés az alapszabályok értelmében az igazgató-tanácsnál van; a közvetlen felügyelést arra az elnök viszi, ki azt gyakrabban véletlenül megvizsgálván, annak mibenlétéről az igazgató-tanácsot tudósitja.

56. §. A jövedelem hatodrésze évenkint tőkésittetik.

57. §. Alapitóknak a tőkepénzt magoknál megtartani szabad, ugy mindazáltal, hogy ez a törvények értelmében bátorságba helyeztetve legyen és törvényes kamatai pontosan befizettessenek.

58. §. A pénztárba befizetett s gyümölcsözés végett kölcsön kiadott tőkepénzekről, az alapitók szándékához képest, külön-külön számolás vitetik.

59. §. Igazgató-tanács tagja az akademia tőkepénzeiből kölcsön nem vehet.

60. §. A közigazgatás az alapszabályok és a közönséges egyleti rendeletek pontos megtartása, ugy az akademia czéljaira nézve vont határok figyelmébe vétele felett a felügyelést az erre meghivatott budai cs. kir. helytartósági osztály s a generál-kormányzóság által e helytartósági osztály javaslatára kiküldött országfejedelmi biztos által gyakorolja. Az országfejedelmi biztos jogositva van az intézet ügyvezetésébe betekinteni, az erre vonatkozó számadásokat s egyéb okmányokat megszemlélni, s az igazgatóság ülései s nagy gyülésekben jelen lenni.

Az országfejedelmi biztosnak jogában áll az igazgató-tanács vagy a nagy gyülés minden oly végzése ellen tiltakozni, mely által a legmagasb kormány czéljait vagy az alapszabályokat megsértve, vagy átlépve látja.

Ilynemü végzés teljesitése iránt a cs. k. generál-kormányzóság utján a belügyminisztérium elhatározása kérendő, melynek megérkeztéig azon végzés életbeléptetése függőben marad.

Azon gyülések jegyzőkönyvei, mikben az országfejedelmi biztos jelen volt, általa is aláirandók.

Az akademiai gyülések bejelentésére s azok előrajzának bemutatására nézve a magyarországi cs. kir. generál-kormányzóságnak 1854. junius 11-kén 9142. szám alatti (Kormánylap, 15. sz. II. r.) rendelete szabályozó marad.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

= Minthogy az uj ujonczozási törvény késöre jöhetett köztudomásra, Ő cs. k. Ap. Flge egy dec. 5-ről kelt kegy. rendelete folytán, a besorozás alóli felmentési taxa befizetésének határidejét egész jelen december hó végeig meghosszabbitani méltóztatott, s az illető ujonczozási kerületi hivatalok felvagynak hatalmazva az ily ügyek tárgyalatára s annak eszközlésére, hogy a felmentési illeték befizetése kellő időben megtörténjék.

*** Szinházunk látogatói minden bizonynyal örömmel fogják venni azon hirt, hogy kedvenczének, a jeles Prielle Corneliának ujra láthatásához alapos remény van. Meglehet, hogy még a farsáng folytán meglátogat nehány vendégszerepre; annyi azonban bizonyos, hogy húsvét után tagja lesz a nálunk működő társulatnak. Az igazgatóság részéről e szerződtetés elismerést érdemlő jele a figyelemnek, a melylyel a közönség ohajtását teljesitni igyekszik.

= Tordán a cs. k. sóbánya hivatalnál egy XII. napidij osztálybeli orvosi állomás megürülvén 210 ft évi fizetés s 42 frint szállasdijjal, az ezen állomásra folyamodók kérvényeiket folyó hó végeig a cs. k. bánya-, erdö- és só-igazgatósághoz Kolozsvárt nyujtsák be.

= Azon nagy közöny közepette, melylyel Magyarhonnak még olvasó egyletei is közös nemzeti irodalmunk erdélyi termékei iránt viseltetnek, mint örvendeztető jelenséget emlitjük meg, hogy a gyöngyösi casino kiadó-hivatalunkhoz intézett levelében, fölkérte kiadónkat, hogy Debreczeni „Kiovi csata“ czimü eposzát, Halmágyi S. „Saphira“ czimü regényét, Dózsa D. verseit, ha lehet a gr. Lázár Miklós ur családjáról irott munkáját, most s illetőleg annak idejében küldje meg; egyszersmind kérdést intéz, hogy Dózsa Dánielnek a hirlapokban hirdetett Kornizs Ilona czimü öt kötetes regényére hol lehet előfizetni? E részben értesiteni kivánjuk a casinot, hogy Kornizs Ilona regényt irójától Heckenászt Gusztáv ur vette meg, az nehány hét óta el hagyta a sajtót, s kérdésen kivül a napokban fog mint ujdonság a kiadó általhirdettetni, honnan az megszerezhető leend azonnal

= A „Divatcsarnok“ eddigi derék szerkesztője Császár F. halála után, özvegye által fog tovább folytattatni, a szerkesztést Szilá-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gyi Virgil ur vállalván át, s mint fömunkatárs csatlakozván ezen laphoz Szabó Richárd is.

= Szentpéteri Zsigmond, pesti jeles magyar színész gyászjelentését hozzák a lapok. A közösen tisztelt s becsült férfi e hó 12-kén reggel szenderült az örök üdvösségre.

= Nyilvános köszönettel tartozunk az „Aradi Hiradó“ tulajdonos szerkesztőjének, hogy felkérésünk nélkül is saját tudakozódó intézetében több kijelölt lap között a „Kol. Közlöny“-re is, minden dijnélkül előfizetéseket elfogadni nyilvánosan ajánlkozik. Ezen hazafias buzgalom és udvariasság igen megörvendeztetett.

= Soborsini Forrai Julia grófnő, fiának gr. Forrai Ivánnak eredeti rajzai után egy fényes albumot ad ki, melyben Malta, Egyiptom és Olaszország 42 szinezett ábrával lesz képviselve, s a legnagyobb folio alakban jelenend meg.

= Az ált. bizt. egylet kolozsvári főügynöksége által a radnóti cs. k. kerületben ügynökké Molnár Károly ref. lelkész ur neveztetett ki.

= A pozsoni természettudományi egylet elhatározta kebelében a szőlő- és gyümölcstenyésztés érdekében egy osztályt alapitani, miután ezen terményczikkek fölvirágzása az ottani kerületre nézve igen fontosnak mutatkozik.

= Napoleon császárnak a portugallokon közelebbről elkövetett hatalmaskodása vissza hat országa kereskedelmére. Portugalliában nagy kelete volt ekkorig a franczia készitményeknek, most azokat minden vásárló visszautasitja, söt még a belga gyártmányok is hátrányt szenvednek a miatt, hogy talán a belga etiquettek-kel szomszédos franczia kelmék lehetnek ellátva. A portugall kereskedők már lehányták kelméikről a franczia etiquetteket, hogy vásárlóikat tévedésbe hozzák; ezen demonstratio nevezetes nyereményt szolgáltat az angol czikkeknek, melyek ott igen kelendökké váltak egyszerre.

= Éjszakamerikában Freeportban egylet alakult, ezen czim alatt: „Mások magánviszonyaiba való beavatkozás elleni egylet.“ A tagok kötelezik magokat mások ügyeibe nem avatkozni, soha nem pletykázni. Az egyletnek igen sok nő tagja is van.

Nemzeti szinház.—Dec. 15-én adatott két kis vigjáték: u. m. „Ő nem féltékeny“ és a „Szerelmes pap.“ Az előbbiben Czeczilia szerepét Follinusné assz. valóban jelesen játszta. Falvi szerepében Gyulai, Szántaiéban Boér kitünteték magokat; az utóbbiban Claude szerepét Komáromi vitte, ez azonban igen jó szerepe Gyulainak, ki azt tavaly remekül adta. Az utóbbit illette volna most is e szerep, Komáromi viendette volna Albert szerepét, s az előadás érdekesebb lett volna.

Csütörtökön, december 16-dikán másodszor került szinre ifj. Dumas „Szerelem gyermeke,“ közepes számu közönség előtt. Az előadás plastikai oldalat tekintve, kielégitő volt, de a szavaló dráma czélja az irodalmi miveltebb nyelv terjesztése, nekünk pedig minden komolyabb dráma alkalmával bőven van módunk tapasztalni, hogy az itten működő szinészek legnagyobb részénél a kolozsvári utolsó czipész inas is szebben szabatosabban szavalja az irodalmi nyelvet; e részben már többszöri figyelmeztetésünknek semmi eredményét nem látjuk; az itteni közönség halló érzékét a boszantásig kinozza azon korcs dialectus, melyet meg se lehet határozni honnan gyüjtötték fel; de hogy a vidéki közönségnek is fogalma legyen az itteni szinpadi kiejtésről, képzeljék, hogy például e tételt: „gyermekemet szivemből szeretem,“ a kolozsvári szinpadon igy hangoztatják: gyermékémét szivémbül szerétém.“ Már kérem alázatosan, hivják ide az utolsó hidelvei parasztot, s tapasztalni fogják, hogy az irodalmi nyelvből a szinpadon leczkét adhat. Ha szinészeink plastikájok fönségével az egeket verdesnék is (a mitől távol vagynak), mégis ha a födolgot, a szavalást, a kiejtést nem értik, gyengék, s hogy az általok folytonosan sértett irodalom organjai jobbitásukra mit se hatnak, ez bünök!... A „Pesti Napló“ egykor Egressi ellen csupán a hangsuly kérdése felett a szavalatban polemiát folytatott, a pesti kritika csak azt se türi el, ha a helytelen szótagra ejtik a sulyt, hol állanak nagy Isten! attól a mi követeléseink, holott Kolozsvár menynyivel tisztább magyar város mint Pest! Ezen tapasztalt csökönösség minket arra kényszerit, hogy ezután időszakonkint részletes mutatványokkal szolgáljunk a kolozsvári szinpadon uralkodó drámai nyelvből, — most egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy a nők közt leghibátlanabbul Follinuszné assz. szaval, öt némileg Boérné assz. közeliti meg, ámbár az utóbbi is néha bekocsintja az é-t az e és az ü-t az ö helyett. A férfiak kevesebbet hibáznak s jelesen Gyulai ur szavallata tiszta. Komáromi ur nyelve is elég szép, s megközelitik öt Boér és Bihari urak, csakhogy az utóbbi a hangmérsékléseben a mondatsuly iránt nem bir elég érzékenységgel. Komáromi szavallatában pedig azon hibát látjuk, hogy néha salon-szerepekben a magasb conversatióban szokatlan és betyárosan ráriadó szavakat vegyit, a minők: mit? he? nemde? sat,

Gabonaár. Dec. 16-dikán, 1858. — Bécsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 4 ft— kr. — Elegy búza 2 ft 91 kr. — Rozs 2 ft 34 kr. — Árpa 1 ft 92 kr. — Zab 1 ft 43 kr. — Törökbúza 1 ft 74 kr. — Pityóka 1 ft 26 kr. — Marhahús fontja 8 kr uj pénzben.

Bécsi börze. — December 16-kán.

	Ausztriai értékben.	
	frt	kr.
Nemzeti kölcsön 100 pftért	84	85
Metalliques 5 perc. „	—	—
Urbéri papir, magyar. „	83	25
„ „ erdélyi „	81	75
Tiszai vasut „	105	—
Cs. k. t. sulyu arany darabja	4	79
Korona „ „ „	13	95

KÜLFÖLD.

Francziaország. — A „P. L.“-ban olvassuk: Cavour gróf turini közlönye a „Háboru valószinüsége“ czimü három hasábos czikkének végén következőleg nyilatkozik a „Moniteur“ jegyzékre vonatkozólag:

„A „Moniteur“ jegyzéke nem mond semmi ujat, a táplált reményeket nem hazudtolja meg, s a franczia kormányt sem köti meg; legfölebb is annak megmutatására szolgál, hogy mily bizonytalanok a viszonyok Francziaország és Ausztria között, s mily töredékeny szövetségök, ha egy hirlap-polemia ezt koczkáztatja, amazokat pedig széttépéssel fenyegeti. Az egész világ tudja, hogy az ily ünnepélyes nyilatkozatoknak mi becset kellessen tulajdonitni: azok mégis csak azért bocsáttatnak ki, hogy a külföldi hatalmak aggodalmát elenyésztessék, hogy a kereskedelmet megnyugtassák, hogy oly érdekeket támogassanak, melyek meglehet, nyugtalanittatni fognának a háborukészületek és harcz lármája által, melynek kitörése napját és óráját senki előre meg nem határozhatja. Akkor is, midőn a keleti kérdés felmerült, annak bekövetkezendő barátságos kiegyenlitése ünnepélyesen állittatott. A franczia kormány azt jó hiszemmel tevé, minthogy ez által a békés kiegyenlités iránti kivánatát nyilatkoztatá ki, s nehány hét mulva elterjedt a krimi expeditio hire.

Most katonai készületeknek vagyunk tanui, mindenütt bizonytalanságot és izgatottságot látunk: remények mutatkoznak az egyik, aggodalmak a másik oldalon. Ausztria ügyekszik Olaszországban uj strategiai állásokat biztositni s magához idegen kormányokat vonni — ezek mégis nem békejelek. — A harcz elhalasztható, de kikerülhetlen. Erről kormányunk oly szilárdul meg van győződve, mint Austria és Francziaországé: s ha a „Moniteur“-jegyzék ez iránt nem nyilatkozik, ennek oka abban fekszik, hogy senki sem képes a fölött nyilatkozni, s hogy a diplomatia nem a „Moniteur“-ben lakik, mivel lehetlen, hogy a franczia kormány czéljainak csalhatlan oraculuma lehessen, a jelen és jövő minden kérdésére nézve.

— Laronciére a napokban rendkivüli megbizással volt Berlinbe küldve. Miután azon hir, mintha Napoleon hg. és egy porosz hgnő közti házasság volna szándokban, valótlannak bizonyul be, jelenleg azt állitják, Laronciére-nek az lett volna feladata, hogy tájékozást szerezzen a jelen porosz kormánynak hangulata felől. Az a csekély rokonszenv, melyet a porosz miniszterium a franczia politika iránt nyilvánit, nem igen tetszhetik Párisban; midőn a porosz kormány ugy szólva napról napra népszerübbé válik, Francziaország kegyének elvesztéseért oly kincsben talál kárpótlást, melynek értékét Francziaországban csak hallomásból ismerik, tudniillik a nép szeretetében és ragaszkodásában.

— Az ázsiai franczia hadjáratról mint mondják igen kedvező tudósitásokat vettek; Gros bárónak sikerült volna, Japánnal szintoly kedvező szerződést kötni, a minőt Elgin lord eszközölt ki Angolország javára. A francziák mindenesetre okosan teszik, hogy ezen a téren működnek saját érdekeikért; oly vállalat ez, mely nemcsak több sikert igér, hanem kevésbbé is veszélyes, mint eme vagy ama rajongó tervek „Europa földabroszának átalakitását“ illetőleg.

— Azon harczi lármának — irja a „K. Ztg.“ — melyet a franczia sajtó oly rögtön csapott, ugy látszik az volt a czélja, hogy azon hatalmakat, melyek a párisi értekezletek folytatását nem akarják, arra birja, hogy ismét Francziaország rendelkezése alá adják magukat. Walewski gróf tudomás szerint szerette volna az olasz kérdést, az 1856. apr. 8 ki jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozata szerint, egy congressus által Párisban rendeztetni. Ausztria és Angolország azonban erről semmit sem akarnak tudni, minthogy ezek a congressus feladatát teljesen és véglegesen megoldottnak tekintik, a dunahajózási kérdés megoldásával. A „Nord“ itteni sugalmazott első levelezője a dolog ezen állására utal, s fenyegetőleg teszi hozzá: Olaszország, mint a párisi congressusban kimondatott, egy vulkán. Ott valóban fenyegető veszélyek forognak fenn, a melyeknek létezésére fordità III. Napoleon látnoki pillantása Europa öszinte és eszélyes megfontolását. Az elégületlenség okai valóban léteznek, azokon reformok által segitni — szükségesség; ha a lázitók veszélyesek, ennek oka az, hogy azon okok, melyeknélfogva erősek, valóban léteznek. Ha ezen okok megszünnek, a baj is meg fog szünni.“

A midőn a harczias hirek a legnagyobb rohamban valának, tudni akarták azt is, hogy Bourbaki tábornok már kineveztetett egy alpesi sereg főparancsnokává. A „Nord“-nak most azt irják, hogy Castellane tábornagy Lyonból eltétetik, ha nem is a legközelebbről, utódaul pedig egyik legerélyesebb és legkitünőbb tisztünk, Bourbaki tábornok jelöltetik ki, kinek rendeltetése volna, a lyoni hadsereg fölötti főparancsnokságot átvenni. Bourbaki tábornok, ki most a besanconi katonai hadosztály élén áll, egy darab ideig az algiri idegenlegiót vezénylette, a melyben sok olasz szolgál.“

Ugyane tárgyban az „Ind. belge“-nek irják: A hirek folyvást keringenek Bourbaki osztálytábornoknak, Castellane tábornagy helyett, a lyoni hadsereg parancsnokává neveztetéséről. Ezen kinevezés, mondják, a tábornagy életkora által indokoltatnék, ki jelenlegi hivatalát nehezen töltheté be, ha a körülmények e parancsnokságtól oly tevékenységet kivánnának, a minőre jelenleg nincs szükség. Bourbaki tábornok mindazon olaszok rokonszenvét meg tudta szerezni, kik az idegenlegióban szolgáltak, a midőn ő Algirban vezénylett. Különben is fajrokonságban áll velök, mert egy jóniai szigeten született. Ő tehetséges katona. A franczia sereg osztálytábornokai közől a legfiatalabb.“

Anglia. — Victoria királynő proclamatiója, mely által az egykori keletindiai társaság nagy kiterjedésü tartományai a britt birodalomba békebeleztetnek, nem csak egy igon érdekes oklevele a történelemnek, hanem a jelen pillanatra nézve azon örvendetes bizonyitékot is nyujtja, miszerint Angolország ismét erősnek érzi magát Indiában, minélfogva a nagy tengeri hatalomnak indiai szorultságára nem kell oly nagyon számitni; a miben ujabb biztositéka fekszik a béke fentartásának.

Németország. — Miként fogják fel Berlinben az olasz kérdést, megtetszik a „K. Ztg.“-nak egy onnan vett leveléből, mely szerint „ha nétán Párisban komolyan czélba vennék az Ausztriávali szakitást, nem igen lehetne számolni Németországnak teljesen passiv semlegességére, mi a békének sokkalta nagyobb biztositéka lenne, mint ezt Poroszországnak a keleti háboru alatti politikája tehette. Nem is szükség, hogy Poroszország formaszerüleg biztositsa Ausztria olaszországi birtokait. Poroszországnak a franczia-orosz tervekkel szemközt tartózkodóbb magatartása s a német szövetségen belüli szükségtelen surlódások s féltékenykedések megszünése egyelőre elég lesz arra, hogy Párisban és Sz. Pétervárott gondolkodóba ejtse némileg az illetőket, ha nétán aggodalmat gerjesztő czélzataik lennének.

Olaszország. — Cavour grófot a turini ellenzéki lapok az által ügyekeznek egy vakmerő csinyre birni, hogy szünetnélkül ingerlik nagyravágyását, azáltal akarván tettre kényszeriteni, hogy tehetségét s akaratát kétségbe vonják. E miatt a kis gróf boszankodik s „Opinione“-jában oly nyilatkozatokat tesz, melyek a börzeembereket még inkább el fogják rémiteni, mint a szárd király szavaira megrémültek. Cavour gr. tehát igy okoskodik: A közvélemény az ausztriaiakat ki akarja szoritni Olaszországból, ezen gondolattal egy miniszter sem hagyhat fel, legkevésbbé én, ki ezen véleménynek ismert beoltója voltam. Egész multam is azt mondja — tettek bizonyitják — hogy én a háboru gyermeke vagyok, s egykor nem viseltem-e magam is a mérnöki egyenruhát? Én a mult és jelen embere vagyok, s az ország igen jól tudja, „hogy Cavour gróf a háborut a maga idejében megizenni és folytatni is tudja.“ Ezt olvashatni az „Opinione“-ban — mondja a „N. Pr. Ztg.“ — 1858. advent első vasárnapjának előestéjén.

A turini hivatalos sajtó mind szitogatja a háboru tüzét; az „Opinione“ nézete szerint bármily sajnálatos legyen is a háboru, többet ér még is oly békénél, mely nagyszerü hadseregeket, s roppant költségeket kiván. Egyszersmind irják, hogy Koszta nagyhg. Cavournak kezét megszoritván ezt mondá: „Oroszországban büszkék az ön királyával szövetségre.“

— Róma az örökváros fiai egy sok aláirással boritott iratot intéztek a dunajedelemségekbli románokhoz mint testvéreikhez, azon egy haza gyermekeihez, ajánlva nekik a csendes kitürést és szebb kor reményét.

A „N. Pr. Ztg.“-nak irják Párisból: „Az olaszországi tudósitások folyvást nyugtalanitók, s csoda volna, ha a komoly események még sokáig kimaradnának. Hogy északi Olaszországban nagy izgatottság uralkodik, ez tagadhatatlan: a francziák Civitavecchiában letelepednek, Ausztria csendesen, Piemont zajongva készül. Hogy ez utóbbi honnan veendi a pénzt, gondolni sem lehet. Alessandria, Genua és Spezzia erődितésén nagy gonddal dolgoznak. A dolgok ugy állnak a párisi diplomatia véleménye szerint, hogy mind Ausztria, mind Piemont egy szép reggel azt mondhatják: jobb ha a dolognak rémülés a vége, mintha a rémülésnek soha sincs vége.

— Piemont készületeivel szemben az olasz kormányok sem vesztegelnek, Nápolyban jelentékeny sereg vonatik össze, s e végre a nagy dohánygyár részint kaszárnyává lön átalakitva. Egyszersmind rendkivüli csapatgyüjtésről tudósitanak, minélfogva a hadsereg 12,000 gyalog, s 6000 tengeri katonával lesz erősitve; e rendszabályt kapcsolatba hozzák Redcliffe lord jelenlétével s átalában a legujabb időben szembetünő közeledést akarnak észrevenni Angolország és Nápoly között; hogy formaszerinti kibékülésig menjen a dolog, nem igen várható, valameddig a nyugoti hatalmak szövetsége, habár papiroson is, fennáll. Másfelől pedig a Monacoi hgség megvásárlása iránti alkudozások sem sültek volna fel még egészen; söt inkább azoknak kedvező eredményét remélik, minthogy Piemont, a minthirlik, orosz segély utján oly karba lett volna téve, hogy a kezdetben ajánlott összeget tetemesen növelheti.

Spanyolország. — A spanyol királynő a cortest dec. 1-én igen szép és bölcs szonoklattal megnyitotta. Az átalános politika szempontjából örömmel hallhatni azon reménye nyilvánitását, miszerint a Mexikó s Marokkovali viszály békésen fog kiegyenlitetni. A kabinet az osztály-választásoknál fényes győzelmeket vivott ki, 216 követ közül 196 szóval a miniszteri jelölt Martinez de la Rosa választatott elnökké. A senatusban is nagy többsége van a kabinetnek.

Amerika. — Mexikóban a clericalis párt ügye mostanában rosz fordulatot vett, s Zuloaga, a szabadelvüek szakadatlan győzelmei folytán, már szive-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sen lemondott volna, de a clerus ujabban egy milliót ajánlott neki, csak fujja tovább is a villongás tüzét. — Amerikában általán ugy hiszik, hogy Spanyolországnak nem fogják engedni, bogy Mexikó ellen tettleg megkezdje a háborut, hanem Anglia — és Amerikára lesz bizva, hogy a két ország között fenforgó viszályokat mint közbenjárók eligazitsák.

A mormonok honából irják, hogy Johnston egyesült-állami tbk. téli szállására vonult s minden csendes, csak a nők szökdösnek a szentektől, s borzasztó dolgokat beszélnek a mormonok erkölcstelen magokviseletéről.

Azsia. — A párisi békekötés óta a közfigyelem mindinkább Közép-Ázsia felé fordul. A persa és a chinai háboru; az ind fölkelés; a szerződések, melyek hatalmas, eddig léghatlanul bezárt birodalmakat nyitnak meg Európának, egész Chinát és Japánt a nyugoti mivelödés és politika körébe vonják; a mandzsu birodalom megszállása Oroszország által; az ó és uj világ legnagyobb tengeri hatalmasságinak együtt müködése oly czélból, hogy a nyugoti civilisatiónak uj utakat törjenek egész a legtávolabbi keletig: mindezen következménydus események lassanként oly mérveket vesznek, hogy az eddigi napi kérdéseket mind háttérbe szoritják. Nem csoda hát, hogy a nemrég Teheránban véghezment palota-forradalom ez idö szerint oly érdekessé vált. A persa uralkodó ugyan is eddigi mindenható nagyvezérét Mirza-Agha-Khánt egyszerre csak minden lényegesebb ok nélkül oly nagy befolyásos méltóságától megfosztja azon pillanatban, midön Feruk-Khán Európában kétévig volt mulatása után haza érkezik s az egy miniszter hivatalát, helyébe kinevezett hat miniszter között osztja fel. Ugyanakkor Murray az angol consul, a teheráni „Moniteur" által megnyeri azon teljes elégtételt, mit eddig tőle folyvást megtagadtak. A britt diplomatia mint látszik, összevetve az 1857-ki helyezetet az ideivel, a jelen évi szeptemberben oly diadalt vivott ki, milyet az angol fegyverek a mult évi martziusban nem nyerhettek meg; s a franczia- spanyol höstettek Cochinchinában valóban nem sokat zavarhatják a Derby-ministerium álmát, ha azért kárpótlásul Teheránban ismét szilárd állást vett s ezáltal Keletindia nyugati határait minden megtámadás ellen biztositotta.

UJ POSTA

A dec 12-ki „Moniteur" Magne pénzügyminiszternek jelentését hozza a budget elemeiről. Mint az oroszok a kaukazusi harczokban papiron soha sem vesztettek többet legfeljebb egy embernél: ugy a franczia budgetek is, szintén papiron csak, mindenkor többletet mutatnak fel, ámbár csak ez évnek elején a törvényhozó gyülési bizottmány több épületes leleplezést közlött a számok mesterséges csoportositása felől ezen budgetekben. A jelentés czélja nem annyiban az látszik lenni, hogy világos képet adjon Francziaország pénzügyi helyzetéről, mint inkább, hogy a legujabbi harczi zaj által lehangolt haute finance-nak egy kis szökkenő kedvet csináljon, hogy minél vigabb lehessen a közelebbi farsang, s minthogy a st. germaini aristrocratia a telet alkalmasint „visszavonultan" fogja átélni, legalább a bankároktól megvárják, hogy termeiket és erszényeiket nyissák meg, s a kedvetlen közhangulatot némi pompával fényüzéssel szinezzék be.

Mindemellett is még mind nem tudják vagy akarják a lapokat Olaszországra nézve elhallgatásra birni; a „fekete frakku embernek" ugy látszik nemigen van ideje a tisztelt szerkesztőségekhez beszólni s a „La Presse" megint szenvedélyes czikkel áll elé Ausztria ellen; az olasz fejedelmek szövetsége — ugymond — most valóban nem jött létre; az már régóta létezik, minthogy az olaszországi fejedelmek (természetesen egyet kivéve) mind Ausztriához tartoznak, mely öket védelmezi. A „Courrier di Dimanche" pedig nagyon harcziasnak irja le az Olaszországban uralkodó hangulatot; s mint jellemző tényt beszéli, hogy Hortensia királynő két fiainak arczképeit, a mint ők az olasz fölkelők sorában küzdöttek, a parasztok kunyhóiban terjesztgetik. A forradalmi comiték pedig, a mint a kézrekerült levelekből kitünik, megváltoztatták jelszavukat s minden nyilatkozványtól, minden elkülönzött mozgalomtól óva intik egymást. Egy kitörendő háboruról mindenütt bizonyossággal beszélnek, s minden oldalon számitnak Francziaországra.

A tuileriákban feltünő határozatlanság látszik uralkodni, szembetünő habozás az akarás és tehetés között; örömest tennének valami kedvességet az olasz patriotáknak, de a börzével se lehet meghasonlani, mely ilyes tréfákhoz egy cseppet se ért; Olaszországba küldik Persigny grófot s 24 órával később hiresztelik: a gróf feszült lábon áll a császárr l s utazása inkább halk duzzogásnak, mint hivatalos küldetés következésének tekintendő; erösitik, hogy Francziaország Angliával s Ausztriával jó viszonyban áll és e hatalmaknak Francziaország elleni különszövetségére semmi ok sincs, és másfelől megint fennen hirdetik, hogyha ily szövetség szándékban volna, tudni fogják azt megakadályoztatni. A helyzet tehát e pillanatban oly sötét és bizonytalan a mint csak lehet, s majdnem ugy látszik, mintha még valamire várnának, mig a tuileriákban erre vagy arra elhatározzák magokat.

Felelös a szerkesztésért **BERDE ÁRON.**

Urbérkárpótlási töke-utalványozás.

A zilahi cs. k. megyei törv. utján gróf Toldalagi Eszternek csögi, pele-szarvadi birt. u. 5068 ft $5\frac{1}{4}$ kr, — Rediger Károlina özv. Kiss Lajosnénak náprádi, széplaki birt. u. 5503 ft 21 kr, — gr. Toldalagi Eszternek gyümölcsönösi, füzesi, csercsei b. u. 3147 ft 46 kr, — Kovács Lörincznek ippi, lecsméri, markaszéki, a.-kaznácsi, csercsei b. u. 8 13 ft $7\frac{1}{4}$ kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv. bead. febr. 1-ig. Tárgy. nap ápril 2-ka 1859 d. e. 9 órakor.

A szebeni cs. kir. megyei törv. utján Sére Annának mihályfalvi, alsó-gézesi birt. u 527 ft 27 kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv bead. jan. 31-ig. Tárgy, nap márcz. 11-ke 1859 d. e. 9 órakor.

A zilahi cs. k. megyei törv utján Kusztos Dániel, Zsuzsánna, Ágnes, Teréz és Eszternek nagy-derszidai b. u. 401 ft 36 kr, — ddto borzási, n.-keczeli, paliczkai b. u. 606 ft $28\frac{3}{4}$ kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv. bead. febr. 1 ig. Tárgy. nap ápril 1-je 1859 d. e. 9 órakor.

A zilahi cs. kir. megyei törv. utján Józsa Aurélnak alsó-kaznácsi, ippi, halmosdi, borzási, pecselyi birt u. 6511 ft $8\frac{1}{4}$ kr, — Goris Beta Miklósi Józrefnének sz.-szécsi b. u. 189 ft 39 $\frac{1}{4}$ kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv. bead. febr 1-ig. Tárgy. nap ápril 1-sője 1859 d. e. 9 órakor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

Legujabb cs. kir. szab. készitményei a diszgyógyszerészetnek a pipereasztal számára.

(142)

NŐVÉNYI.

SZÁL-HAJKENŐCS.

Ezen a vegyészet kir. tanárának Berlinben Dr- Lindes-nek felhatalmazása mellett a legczélszerübb mű-vegytani eljárás szerint nagy gonddal tisztán növényi vegyrészekböl összeállitott szálhajkenőcs igen jótékonyan hat a haj növésére, miután azt hajlékonyságában fenntartja s nem hagyja kiszáradni; e mellett a hajnak szép természetes fényt is nagyobb ruganyosságot kölcsönös, mig másfelől egyszersmind a hajválasztéknak a maga alakjábani fenntartására is különösen alkalmas.

A csász. kir. szabadalmazott növényi szál-hajkenőcs csak eredeti darabokban árultatik, melyeknek hivatalosan letett jegyei zöld és aranybronzban vannak elkészitve.

Ára egy eredeti darabnak: 30 pkr.

(12—12)

BALZSAMOS

OLAJ-SZAPPAN.

Ezen a legujabb vegyészeti tapasztalatok szerint készitett balzsamos olaj szappan nem csak tisztitó hanem egyszersmind a puhaságot és frisseséget is előmozditó tulajdonságai által megfelel mindazon kellékeknek, melyek egy tökéletesen jó toiletteés egészségi szappantól megkivántatnak, s ezért mint gyenge s egyuttal hathatos napi mozsdószer még a leggyengédebb és legérzékenyebb nők s gyermekek bőrére nézve is bizton ajánlható.

A csász. kir. szabadalmazott balzsamos olaj-szappan csak fekete betükkel nyomatott fehér paketácskában árultatik, melynek előrészén e szavakat „Gesetzlich deponirt" tartalmazó vörösnyomásu bélyeg van.

Ára egy eredeti paketácskának: 20 pkr.

A fentebbi szépészeti szerek beltartalma fölöslegessé tesz minden további magasztalást — egy kis kisérlet elegedendő arra nézve, ogy ezen közhasznu szereknek czélszerüsége- és jelességéről mindenki meggyőződhessék — s azok valódi minőségben egyedül csak:

Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerésznél, valamint: Abrudbányán: Ferenczy Mihály; Beszterczén: Kelpt Frigyes és Dietrich-Fleischer; Déván: Büchler L. Erzsébetváros on: Smidt Andr. Szebenben: Zöhrer F. Brassóban: Stenner Fr. és Hoffmán; Marosvásárhelytt: Fogarasy Demeter; Szászsebesen: Weissörtel F. Kőhalom: Melas F. Ed Segesváron: Misselbacher B. F.; Székely-Udvarhely: Kaunc A. F.; Tordán: Welics György és Wolff G. gyógyszertárában.

(559) (6—24)

STÁJER FŰNEDV,

mellbetegeknek.

Grácz és Bécs városok legügyesebb orvosai meggyőzödése s igazolásaik szerint ezen mellnedv a jelenben meglepőleg tüntette ki jótékony hatását különösen a köhögés, nátha, hurut, torok- és mell-fájásban, ugy hogy sokaknak szükségül vált és azoknak tulajdon nyilatkozataik szerint csupán ezen szernek köszönhetik nyugalmasb éjeleiket s betegségök javulását.

Nagyon ajánlható ezen nedv utazóknak. Kellemes ize miatt nemcsak gyermekeknek hasznos, hanem korosabbaknak, kivált tüdöbetegeknek enyhülést szerez, s főleg rekedtség ellen ajánlható.

Meglettkoruak vehetnek szükség szerint, evés előtt s után rövid idövel, naponként 4 vagy 5 evőkalánnal; ugyan annyiszor adathatik gyermekeknek, koruk szerint.

Purgleitner József,
gyógyszerész s készitője a stájer-fünedvnek Grácz ban.

Raktárom van Kolozsvártt KOZÁK EDUÁRD „Katonához" czimzett füszerkereskedésében.

(583) (2—3)

A brassói cs. k. kerületben, Fogaras városában, az ugynevezett süveges vagy másként Kis-Galacz-utczában, egyfelől az özvegy Benedek né, másfelől a Kovács Fülöp Ferencz házas telkeik, harmadikfelől a Gertner János darabocska puszta helye s negyedik felől az országút szomszédságai közt fekvő szép kiterjedésü puszta telek, utána tartozó mintegy 21 köböl férőjü szántó és 14 szekér szénát s azonfelül sarjut is termő kaszáló külső illetőségekkel együtt a jövő 1859-dik év január első napján kezdve, három egymásután következő évekre haszonbérbe kiadó, sőt örök áron is eladó. Értekezhetni iránta mindkét esetben személyesen, vagy bérmentes levél által t. Erdélyi Sámuel urral, kinek lakása Kolozsvártt, Bel-Farkasutczában, 53. számu háznál van.

(584) (2—3)

Eladó birtok.

Egy igen czélszerü, Kolozsvár városához $\frac{1}{2}$ órányi távolságra fekvő birtok, melyhez 763, 8 kupás véka férőü szántóföld 1 sö osztályu, 45 jugerum 1400 □ öl kaszáló, 18 jugerum erdö, a mellett 75 szarvasmarhára készült köistáló, minden kellékekkel ellátva, udvarház cseréppel fedve 5 szobából álló, azonkivül kőcsűr tartozik, örökáron vagy pedig haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet országos ügyvéd Veress Lajos belső magyarutczai 407. számu saját házánál.

(587) (2—2)

Kert-eladás.

Kolozsvártt, Külső-Magyarutczában, szemben az épülő cs. kir. szivargyárral, a 216, szám alatt lévő ugynevezett Fejedelmi kertnek felső része örökáron eladó, Értekezhetni lehet felőle B.-Középutcza, 506. sz. alatt, Dr. Csiki Sámuelnél.

(581) (3—3)

Valódi champagnei borok.

Egyenesen érkezett **Fleur de Bouzi** (veres és fehér szinü; kis és nagy üvegekben), **Sillery, bordeauxi, burgundi** és **Muscat Lunel** borok a legjobb minőségben kaphatók alólirtnál, ki egyszersmind e borok valódiságáról is kezeskedik.

SCHELL MIHÁLY,
Lakása, b.-magyar-utcza, 446. sz. alatt.

(575) (4—4)

Eladó photographirozó gép.

Egy kitünő GYUTÁV különbségnélküli (Ohne-brennpunct differenz) Apparatus photographiához olcsó árért eladó, 8'—6' nagyságu arczképeket lehet vele előállitani, a kamarája nagyitáshoz is alkalmazható. — Értekezhetni iránta sétatér-utcza 46 szám alatt Veres fényképész urnál.

(568) (5—5)

Haszonbérbe adandó jószág.

Méltóságos gróf Teleki János ur részéről közhirré tétetik, mikint a Mezőség derekában fekvő Nagy-Sármási jószág, 1200 véka öszvetéssel, a Gyergyó és Lárga nevet viselő nagy kiterjedésü két marha legelővel s más egyéb haszonvételeivel, lakó és gazdasági épületeivel együtt a jövő 1859-dik év Szent-György napjától kezdve hat egymás után következő évekre, az e tárgyban Kolozsvártt 1859. január 5-kén délelőtti 10 órakor a tulajdonos gróf ur belső-monostorutczai házánál tartandó törvénykivüli árverés utján a többet igérőnek, s oly vállalkozni kivánónak, ki a fennálló törvények értelmében fekvő birtokok birására és szerzésére jogositva van, s e mellett saját tehermentes fekvő birtoka lekötése által legalább az évi haszonbérnek értekét megütö pragmatical biztositékot képes szolgáltatni, haszonbérbe fog adatni. A hozzá szólani kivánó köteles ezer forintot ausztr. pénzértékben bánatpénzül betenni, s a lekötendő biztositékot előre kijelelni. — A jószág igen jól beruházott fundus instructussal van ellátva, mely haszonbérlőnek készpénz fizetés mellett tulajdoni birtokába át fog adatni. A jószág kiterjedése s a haszonbéri kötés feltételei előre is megtekinthetők országos ügyvéd Simon Eleknél, belső-középutczai 502. sz. alatti házánál.

(580) (3—3)

Alul irtt szerzö, ki 1855. évben egy az erdélyi országos pénzügyigazgatóság által megerősitett és ugyanezen hivatal főszámvevő hivatala által átvizsgált segédkönyvet adott volt ki, számvevő hivatalok nagy- és kis- dohány árulók érdekében gyors kiszámitására a dohány minden nemei s az azok körül szükségeltető és előforduló üzérdij és pótsulynak, továbbá a szivarok és levél-dohány nehézségének sat. mely munkának mintegy 2000 előfizetője előtt alólirott eléggé ismeretes. Ezen segédkönyv a behozott uj pénzláb, ugy az 1858 dik év nov. 1-sője óta határozott uj árak következésében haszonvehetetlené válván, egy uj munka sajtó alá bocsáttatása vált szükségessé, a jelenleg járó uj pénzláb és uj árak szerint, mely munkámra előfizetést nyitok, minden egy példányra 75 uj krajczárral. Ily aláirási ivek lesznek letéve: Magyar-, Horváth-, Tóthország, Erdély, Szerbvajdaság és Temesibánság minden országos és kerületi pénzügy-igazgatóságainál, ugy minden városi hiteles könyvkereskedőnél. Bolti ára fölemelve **1 uj forint** leend.

Kolozsvártt.

NURICSÁNY,
csász. kir. szám-tiszt.

(560) (6—24)

Mell-növény szeletkék.

Koller F. J. gyógyszerész által Pozsonyban.

Kolozsvártt kapható Wolff J. gyógyszertárában.

Egy skatulya ára 20 kr. p. p.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda Nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.